

Beleidsnotitie

Zon op dak in beschermd gezicht

Juli 2023

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en Achtergrond.....	Pagina 3
2. Doel van de beleidsnotitie.....	Pagina 5
3. Afbakening	Pagina 5
4. Bestaande wet- en regelgeving.....	Pagina 6
5. Uitwerking beleidskader.....	Pagina 9
6. Toelichting.....	Pagina 11
Bijlage 1.....	Pagina 14

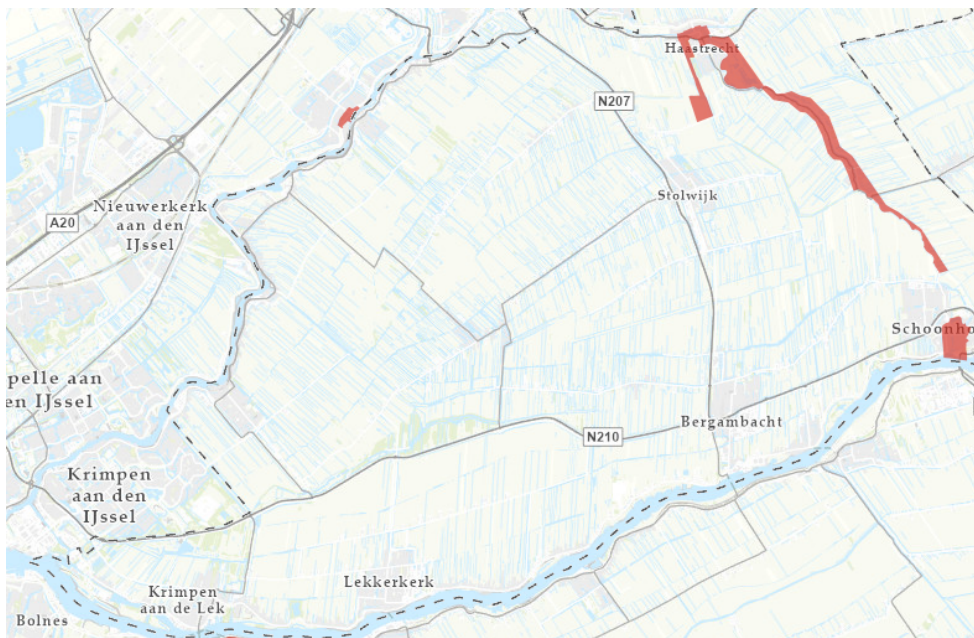
Leeswijzer voor aanvragers: Als u direct het afwegingskader voor zonnepanelen wilt raadplegen, kunt u door naar onderdeel 5. Vergeet niet dat de overige hoofdstukken, maar met name hoofdstuk 6, ook zeer interessant voor u kunnen zijn. Deze informatie kan bijdragen aan een volledige omgevingsvergunningaanvraag die vlot kan worden afgehandeld.

---

1. Aanleiding en Achtergrond

De afgelopen periode zag de gemeente het aantal aanvragen voor de plaatsing van zonnepanelen in beschermd stads- en dorpsgezichten toenemen. Ingegeven door de energietransitie en de energiecrisis is er voor inwoners duidelijk behoefte aan het plaatsen van zonnepanelen op daken. De gemeente Krimpenerwaard staat positief tegenover de realisatie van PV- of zonnestroomsystemen (zie toelichting hoofdstuk 6) op het dak binnen beschermd gezicht. Belangrijk is wel dat de plaatsing van deze systemen zorgvuldig gebeurt met betrekking tot historische materialen en constructies, het karakter en uiterlijk van het gebouw en het aanzicht van de omgeving.

Op dit moment is het op veel daken mogelijk om vergunningsvrij zonnepanelen te plaatsen. Het overgrote deel van Krimpenerwaard is vergunningsvrij, mits wordt voldaan aan de vergunningsvrije voorwaarden. In sommige gevallen is dit niet mogelijk en is er een omgevingsvergunning nodig om zonnepanelen op het dak te mogen plaatsen. Denk aan een monument of wanneer een pand gelegen is in een rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht.

Afbeelding 1. De van rijkswege beschermde gezichten zijn in rood aangegeven. In deze gebieden is een omgevingsvergunning nodig voor het plaatsen van zonnepanelen.

Erfgoed

Een beschermd stads- of dorpsgezicht is een gebied in een stad of dorp met een bijzonder cultuurhistorisch karakter. De bescherming is bedoeld om de cultuurhistorische identiteit van een gebied te behouden en in te zetten bij ontwikkelingen. Gemeente Krimpenerwaard heeft vier rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten; Schoonhoven, Haastrecht, Vlist en Bonrepas (zie bijlage 1). Deze gebieden vormen samen de oostgrens van de Krimpenerwaard en zijn onderdeel van de historische Oude Hollandse Waterlinie. De gebieden zijn verschillend van karakter, maar delen de hoge cultuurhistorische waarde. Schoonhoven en Haastrecht zijn vitale kernen met een kwalitatief hoog straatbeeld die voor bewoners en bezoekers aantrekkelijk zijn. In Vlist en Bonrepas is het landschappelijk profiel van rietkragen, rijen knotwilgen en bruggetjes kenmerkend. Het is een waardevol gebied om rustig te wonen en te recreëren.

In de Omgevingsvisie wordt dit Waterliniegebied omschreven als waardevol en authentiek waarbij de historie herkenbaar is. Deze kwaliteiten willen we benutten en versterken, zodat mensen het nog beter kunnen beleven. In het kernenbeleid 'Koers en Kader Krimpenerwaard' zijn de vitale kernen Schoonhoven en Haastrecht verder uitgewerkt, waarbij het authentieke karakter van beide plaatsen wordt benoemd. Ze zijn onlosmakelijk verbonden met de Krimpenerwaard en de Krimpener-waarden.

Om de cultuurhistorische waarde van een beschermd gezicht te behouden, zijn ingrepen die invloed hebben op het aanzicht, inclusief het dakenlandschap, beschermd. Voorheen werd het behoud van cultuurhistorische waardes gekoppeld aan zichtbaarheidscriteria. Volgens de geldende criteria moeten zonnepanelen in beschermd gezicht onzichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte. Volgens de nieuwe richtlijnen zijn zonnepanelen in het zicht mogelijk, als de cultuurhistorische waarde van het pand of het aanzicht niet onevenredig verstoord wordt (zie de toelichting in hoofdstuk 6 voor het bepalen van de zichtbaarheid van zonnepanelen vanaf openbaar toegankelijk gebied). Uitgangspunt is om monumenteneigenaren meer mogelijkheden te geven om gebruik te maken van zonnepanelen bij de verduurzaming van hun monument. Dit sluit aan bij het rijksbeleid 'Erfgoed Telt', waarin de verduurzaming van monumenten een belangrijke plek inneemt in de energietransitie.

Duurzaamheid

In 2015 is het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend door een groot aantal landen, waaronder Nederland. In Nederland is het Klimaatakkoord van Parijs uitgewerkt in het landelijke Klimaatakkoord en in de Klimaatwet. Het belangrijkste doel van het landelijke Klimaatakkoord is de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% verminderen vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Dit is nodig om de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan 1,5 °C. Ook de gemeente Krimpenerwaard levert hier een bijdrage aan. Om onze klimaatdoelstellingen te behalen hebben we een goede mix van energiebronnen nodig. Ook de meer kleinschalige energieproductie draagt bij aan onze duurzaamheidsdoelstellingen en een bewuster energiegebruik bij initiatiefnemers.

In de Omgevingsvisie Krimpenerwaard is het volgende speerpunt opgenomen voor het duurzaam energie opwekken:

We streven naar het duurzaam opwekken van de eigen energiebehoefte binnen de gemeentegrenzen. Een goede ruimtelijke inpassing en het meeprofiten van de lokale samenleving zijn daarbij uitgangspunten.

Dit wordt nader geconcretiseerd met:

'Lokaal energie opwekken waarbij we streven naar zoveel mogelijk maatschappelijk draagvlak en voordelen voor de samenleving van de Krimpenerwaard. Bijvoorbeeld door lokale energiecoöperaties; Ontwikkelingen en initiatieven die bijdragen aan lokale energieopwekking en/of aan energiebesparing faciliteren. Zowel bij particulieren, bedrijven als maatschappelijke organisaties:

- *zoveel mogelijk dakoppervlak benutten voor zonnepanelen.*

Deze beleidsnotitie betreft, zoals eerder genoemd, hiervan een verdere uitwerking.

2. Doel van de beleidsnotitie

Inwoners en ondernemers hechten waarde aan de unieke woon- en leefomgeving. Tegelijkertijd willen velen gebruik maken van de mogelijkheden om zonne-energie te benutten. Het gaat over twee publieke belangen: dat van erfgoed en ruimtelijke kwaliteit aan de ene kant en dat van duurzaamheid aan de andere kant. Om deze met elkaar te verbinden is beleid noodzakelijk.

Voor initiatiefnemers is het echter niet altijd duidelijk in welke gevallen een omgevingsvergunning binnen een beschermd gezicht nodig is en in hoeverre deze wel of niet wordt verleend. Ook is niet concreet wanneer zonnepanelen wel of niet in het zicht liggen. Dit is een belangrijke afweging bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor zonnepanelen in beschermd gezicht. Met de voorliggende beleidsnotitie heeft de gemeente een afwegingskader bij indiening van een aanvraag voor zon op dak in beschermd gezicht. Het biedt initiatiefnemers duidelijkheid. Doel van deze beleidsnotitie is om te bevorderen dat er met aandacht voor erfgoedwaarden bij zoveel mogelijk panden in beschermde gezichten zonnepanelen kunnen worden gelegd.

De beleidsnotitie geeft duidelijkheid over:

- de inpassingsmogelijkheden van zonnepanelen uit en in het zicht;
- welke eisen gesteld worden aan de zonnepanelen en de plaatsing;
- wat een initiatiefnemer moet (laten) onderzoeken voordat hij zijn aanvraag kan doen.

Na de invoering van de Omgevingswet in 2024 worden deze beleidsregels opgenomen in het gemeentelijk Omgevingsplan. Tot die tijd worden op basis van deze beleidsregels omgevingsvergunningen verleend voor zon op dak binnen beschermd gezicht.

3. Afbakening

Pv- of zonnestroomsystemen

Deze beleidsnotitie gaat over PV- of zonnestroomsystemen op daken binnen beschermd gezicht. De twee meest voorkomende systemen zijn:

- zonnecollectoren om water te verwarmen voor de badkamer en keuken; en
- zonnepanelen om stroom op te wekken voor de verlichting en apparatuur in huis.

Warmte winnen of stroom opwekken uit zonlicht kan ook met andere systemen dan collectoren of panelen. Ze komen echter minder vaak voor, meestal vanwege de hogere kosten. Zonthermische daken en PVT-panelen zijn vaak goed toepasbaar bij monumenten. Dit geldt niet voor gebouwgeïntegreerde PV.

Dakenlandschap

Het betreft zowel zon op daken van beschermde monumenten en karakteristieke panden als van panden zonder beschermde status en nieuwbouw in beschermde stads- en dorpsgezichten. Het beoordelen van een omgevingsaanvraag voor het plaatsen van zon op een dak in beschermd gezicht is maatwerk. Zowel de status van het pand als de ligging van het pand binnen het beschermde dakenlandschap wordt meegewogen in het advies. Sommige straten, parken of pleinen kunnen een bijzonder hoge cultuurhistorische beeldwaarde hebben. Het zijn iconische plekken of locaties met een bijzondere historische betekenis. Andere straten, sommige binnenruimten of inbreidingslocaties kunnen voor het beschermde gezicht minder belangrijk zijn. De beeldwaarde is lager.

Beschermd stads- en dorpsgezichten

Beschermd gezichten hebben een gevarieerd karakter. Een historische binnenstad of dorpskern bestaat meestal uit verschillende soorten panden die in de loop der tijd zijn aangepast. In dat geval is maatwerk per pand logisch. In een wijk uit de jaren dertig, die in één keer is ontworpen en een uniforme uitstraling heeft, liggen standaarduitwerkingen voor vergelijkbare typen gebouwen en daken meer voor de hand. In de landelijke dorpsgezichten met veel open zichtrelaties kan plaatsing op de (lagere) bijgebouwen of in tuinen op de grond juist weer passender zijn.

In de Krimpenerwaard zijn er vier rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten:

1. Rijksbeschermd gezicht Schoonhoven
2. Rijksbeschermd gezicht Haastrecht
3. Rijksbeschermd gezicht Vlist
4. Rijksbeschermd gezicht Vlist Uitbreiding Bonrepas

Het gemeentelijk beschermd gezicht Lekkerkerk heeft een andere status en hiervoor gelden andere regels. Zie hiervoor gemeentelijk beschermd gezicht in de tabel omgevingsvergunning voor zonnepanelen (hoofdstuk 4).

4. Bestaande wet- en regelgeving

Dit beleidskader bevat geen allesomvattende beschrijving van alle bestaande wet- en regelgeving en andere randvoorwaarden. Bovendien worden normen en richtlijnen regelmatig vernieuwd. Toch worden hier wel enige kaders benoemd, omdat deze impact hebben op de omgeving en inwoners.

Het is de volledige verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om te zorgen voor een haalbaar en uitvoerbaar plan met inachtneming van de hieronder genoemde richtlijnen en normen en passend binnen de in deze beleidsnotitie genoemde voorwaarden.

Voor het toetsen en beoordelen van zonnepanelen zijn er wettelijke kaders vastgesteld. Naast de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het Besluit omgevingsrecht (Bor) gaat het onder andere om:

- de gemeentelijke erfgoedverordening;
- het Bouwbesluit;
- het bestemmingsplan;
- de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

Bij een aanvraag voor zonnepanelen op een dak van een monument of op een pand in een beschermd gezicht wordt getoetst aan de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (Nota). Volgens de huidige criteria moeten zonnepanelen onzichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte, met behoud van het historisch materiaal, karakter en aanzicht. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) geeft positief advies wanneer een plan hieraan voldoet. Door een aparte beleidsnotitie voor zon op dak in beschermd gezicht op te stellen vervalt het onderdeel *objectcriteria 7 Installaties* uit de Nota: *Binnen de context van cultureel erfgoed plaatsen: onzichtbaar vanuit de openbare ruimte*. En wordt het mogelijk om zonnepanelen in het zicht te plaatsen als de cultuurhistorische waarde van het pand of het aanzicht niet onevenredig verstoord wordt.

Naast de Nota bevatten de bestemmingsplannen (straks: Omgevingsplan) regels over het uiterlijk en het karakter van de rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten. Het aanwijzingsbesluit vormt hiervoor de basis. Deze uitgangspunten dienen meegewogen te worden bij het advies voor zonnepanelen op het dak in beschermd gezichten.

Zonnepanelen plaatsen op en bij beschermd monumenten en in beschermd gezicht luistert nauw. Het helpt als eigenaren hun eerste ideeën al aan de gemeente kunnen voorleggen voor ze een vergunning aanvragen. Eigenaren weten zo in een vroeg stadium of hun plan enige kans maakt, zonder alles op voorhand helemaal te hoeven uitwerken.

Tabel omgevingsvergunning voor zonnepanelen

BESCHERMING	VERGUNNING	ACTIVITEIT	TOESTEMMING NODIG?
Rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht (niet de beschermd monumenten daarbinnen)	Voor plaatsing van zonnepanelen op het hellende voor- of zijdakvlak en op platte daken is een omgevingsvergunning nodig.	Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, en artikel 4a, lid 1, onder b, onder 1 van bijlage II Bor)	ja
	Voor plaatsen op het hellende achterdakvlak is geen vergunning nodig, zolang: <ul style="list-style-type: none"> ▪ De zonnepanelen niet gekeerd zijn naar openbaar toegankelijk gebied, zoals een straat, gracht of park; ▪ De zonnepanelen niet uitsteken voorbij de nok, de dakvoet of de dakranden; ▪ De zonnepanelen direct in of op het dakvlak staan, dus zonder opbouw ertussen; ▪ De hellingshoek van de zonnepanelen gelijk is aan die van het dak; ▪ Alle overige delen van de installatie zoals het warmwatervat of elektrische apparatuur binnen in het gebouw staan. 	Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, en artikel 4a, lid 1, onder b, onder 1 van bijlage II Bor)	Nee, mits voldaan aan de genoemde voorwaarden
BESCHERMING	VERGUNNING	ACTIVITEIT	TOESTEMMING NODIG?
'gewoon' gebouw of gebouw in gemeentelijke beschermd gezicht	Geen omgevingsvergunning nodig zolang: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Op <i>hellende daken</i> de zonnepanelen niet uitsteken voorbij de nok, de dakvoet of de dakranden; 	Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, van bijlage II Bor)	Nee, mits voldaan aan de genoemde voorwaarden

- Op *hellende daken* de zonnepanelen direct in of op het dakvlak staan, dus zonder een opbouw ertussen;
- Op *hellende daken* de hellingshoek van de zonnepanelen gelijk is aan die van het dak;
- Op *platte daken* de afstand tot het hoogste punt van de zonnepanelen niet groter is dan de afstand tot de dakrand;
- Alle overige delen van de installatie zoals het warmwatervat of de elektrische apparatuur binnen in het gebouw staan.

BESCHERMING	VERGUNNING	ACTIVITEIT	TOESTEMMING NODIG?
Beschermd monument (gebouwen en groen)	Voor plaatsing van zonnepanelen op rijksmonumenten is altijd een omgevingsvergunning nodig.	omgevingsvergunning 'wijzigen rijksmonument' (artikel 2.1, lid 1 onder f van de Wabo)	ja
		Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, en artikel 4a, lid 1, onder b, onder 1 van bijlage II Bor)	Ja, behalve op daken van onderdelen van monumenten zonder waarde voor de monumentenzorg, zoals een later aangebouwde keuken.
	Voor plaatsing op gemeentelijke en provinciale monumenten is bijna altijd een omgevingsvergunning nodig (zie de erfgoedverordening).	omgevingsvergunning 'wijzigen gemeentelijk monument of provinciaal monument' (artikel 2.2, lid 1 onder b van de Wabo)	ja
		Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, en artikel 4a, lid 1, onder b, onder 1 van bijlage II Bor)	Ja, behalve op daken van onderdelen van monumenten zonder waarde voor de monumentenzorg, zoals een later aangebouwde keuken.
Voor plaatsing op niet-beschermd bouwwerken bij een beschermd monument - zoals een moderne schuur bij een boerderij - is onder voorwaarden geen omgevingsvergunning nodig.	Omgevingsvergunning 'bouwen van een bouwwerk' (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wabo; artikel 2, onder 6, en artikel 4a, lid 1, onder b, onder 1 van bijlage II Bor)	Nee, mits voldaan aan de voorwaarden (zie bij 'gewoon gebouw' in deze tabel)	

5. Uitwerking Beleidskader

Afwegingskader voor zonnepanelen

algemeen	<p><i>Op daken uit het zicht:</i> waar zonnepanelen komen is in principe vrij.</p> <p><i>Op daken in het zicht als:</i> er geen andere alternatieven zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ op het erf (binnen de bestemming wonen); ▪ op andere daken of dakvlakken; ▪ op bijgebouwen; of ▪ met andere energiesystemen. <p>het beeld van het beschermde gebouw of het beschermde gezicht niet onevenredig verstoord wordt; en er een zorgvuldig afgewogen ontwerp is voor de positie, groepering, grootte en kleur van de zonnepanelen op het dak.</p>
bijzondere dakvormen of dakbedekking	<p><i>Geen zonnepanelen op daken met:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ een bijzonder vorm, zoals rond, spits of veelhoekig; ▪ bijzondere of kwetsbare materialen, zoals zeldzame typen dakpannen, riet, koper, zink, lood en vaak leien; of ▪ pannen in een bijzonder of decoratief legpatroon.
bijzondere ligging	<p><i>Binnen beschermd stads- en dorpsgezicht niet op zichtlocaties van panden die:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ door hun hoogte of breedte domineren boven de gemiddelde bouwmassa van het beschermde gezicht; ▪ liggen in de zichtassen van straten, grachten of parken; of ▪ deel uitmaken van een historisch plein- of parkwand.
kleur	<p><i>Voor hellende daken:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de zonnepanelen passen in kleur bij bestaande dakbedekking en/of zijn volledig zwarte zonnepanelen (all black). <p><i>Voor platte daken:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ volledig zwarte zonnepanelen (all black) zijn een pre.
reversibiliteit	<p>Vervangen of verwijderen is later mogelijk zonder blijvende schade aan historische materialen en constructies. Zonnepanelen zijn als losse elementen boven de bestaande dakpannen gemonteerd (opbouw); ze liggen niet verdiept in het dak door dakpannen te verwijderen (inbouw). Voor nieuwbouw geldt dat zonnepanelen wel verdiept in het dak mogen worden geplaatst.</p>
positie	<p><i>Zonnepanelen op daken uit het zicht:</i> De positie en groepering van de zonnepanelen binnen het dakvlak zijn in principe vrij. Voor platte daken geldt dat de afstand tot het hoogste punt van de zonnepanelen niet groter is dan de afstand tot de dakrand.</p>

positie*Zonnepanelen op daken in het zicht:*

- liggen zo veel mogelijk in de onderste helft (alleen bij mansardedaken juist in de bovenste helft);
- staan allemaal in dezelfde (staande) stand;
- zijn gerangschikt in een rechthoek op hellende daken of in een regelmatige rijen op platte daken;
- liggen op minstens één dakpan onder de nok en uit de goot of dakvoet, en minstens twee dakpannen uit de dakranden. Ook liggen ze minstens twee dakpannen uit de hoekkeper, kilkeper, frontons, dakkapellen en schoorstenen;
- staan zo veel mogelijk in het midden van de lengte van het dakvlak of op een plek die aansluit op de symmetrie of geleding van de gevel (zolang dit niet de zichtbaarheid vergroot).

6. Toelichting

Zonnepanelen, PV-cellen, zonnestroominstallaties

Deze beleidsnotitie gaat over zonnestroominstallaties. Dit zijn installaties die door middel van licht elektriciteit opwekken. In de branche wordt gesproken van PV-systemen of systemen die werken op PV- of zonnecellen. Zonnepanelen boven op de bestaande dakbedekking zijn het bekendste voorbeeld. Daarnaast zijn er ook PV-systemen met cellen die in dakbedekkingsmaterialen worden geïntegreerd, zoals zonnecellen en zonnepennen. Ook zonthermische daken en PVT-panelen zijn een mogelijkheid. Zie voor meer informatie de website van de RCE.

Indieningsvereisten

Voor het aanvragen van een omgevingsvergunning moet duidelijk blijken wat het plan inhoudt, hoe de situatie er nu uitziet en hoe straks. Dit vraagt om duidelijke informatie over de zonnepanelen, het gebouw en de directe omgeving. Voor de omgevingsvergunning raden wij aan om in alle gevallen de aanvraag te voorzien van:

- Tekeningen op schaal van de zonnepanelen, met maten en aantallen van de afzonderlijke zonnepanelen. Bestaande dakkapellen, daklichten, schoorstenen en dergelijke moeten op de tekening te zien zijn;
- Foto's van de beoogde plek voor de zonnepanelen, van de omgeving en de kleur van het dak;
- Een situatietekening met zichtlijnen vanuit het openbaar gebied om de zichtbaarheid vast te stellen;
- Informatie over de constructie van het dak, de wijze van bevestiging, openingen voor en routes van kabels of leidingen en de plaats van aanvullende apparatuur binnen in het gebouw;
- Technische gegevens over het systeem en de brandveiligheid. Kwaliteitsverklaringen en CE-markeringen en foto's van de kleur; en
- Aanvullend: gecertificeerd bedrijf zonnepanelen.

Aandachtspunten

Zonnepanelen vormen een potentieel brandrisico. Het meeste risico lijkt er te zijn bij het realiseren van alle technische aansluitingen en soms ook bij de wijze van installeren van het systeem. Vanwege de brandveiligheid en het behoud van cultureel erfgoed is het daarom belangrijk alleen te werken met deskundige installateurs.

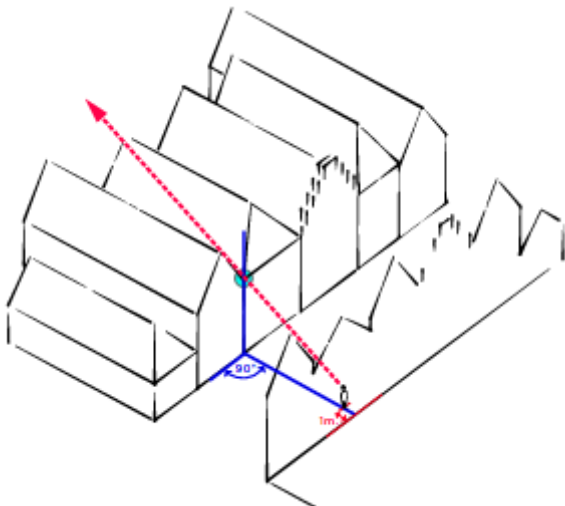
Bomen, tuinen, parken, lanen en andere groenelementen in beschermde gezichten behoren vaak tot de waardevolle karakteristiek van het gezicht. Het kappen van bomen of inperken van groen om de opbrengst van zonnepanelen te vergroten is niet acceptabel. Dat staat nog los van het steeds grotere belang van groene elementen en structuren in de strijd tegen de toenemende hitte in stedelijk gebied.

Als op een pand in een beschermd gezicht geen zonnepanelen mogelijk zijn, heeft de gemeente andere ondersteunende maatregelen om energie te besparen, zoals het isoleren van gebouwen. Bij historische gebouwen is het wel belangrijk dat dit op een voor erfgoed passende manier gebeurt.

Bepalen zichtbaarheid zonnepanelen

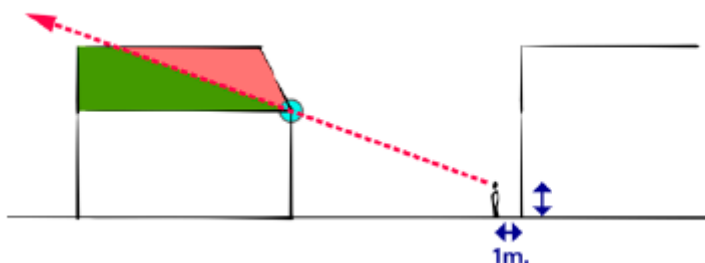
Het bepalen van de zichtbaarheid van de zonnepanelen vanaf openbaar toegankelijk gebied is niet altijd even makkelijk. Onderstaande afbeeldingen zijn een hulpmiddel om dit te kunnen bepalen (*Gemeente Haarlem – Zonne-energie in het beschermd stadsgezicht en op monumenten – Herziening paragraaf van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit – December 2021*).

- Het zicht wordt bepaald haaks ten opzichte van de gevel van het pand dat grenst aan het openbaar gebied (figuur 1);
- Het zicht wordt bepaald vanaf de gevel aan de overzijde van de straat gemeten vanaf één meter uit de gevel aan de overzijde, op ooghoogte (figuur 2);
- Het zicht wordt bepaald vanaf de hoogte van de goot (figuur 2 en 3);
- Als het buurpand lager is, dan is voor het bepalen van het zicht de hoogte van de goot van het lagere buurpand bepalend (figuur 3);
- Het bepalen van het zicht geldt voor alle zijden van het pand die grenzen aan het openbaar gebied.

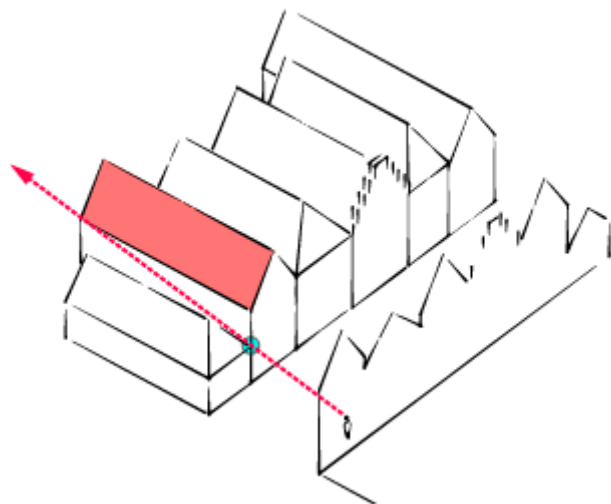
figuur 1

Het zicht wordt bepaald haaks ten opzichte van de gevel

figuur 2

Het zicht wordt bepaald vanaf de overzijde van de straat gemeten vanaf één meter uit de gevel op ooghoogte

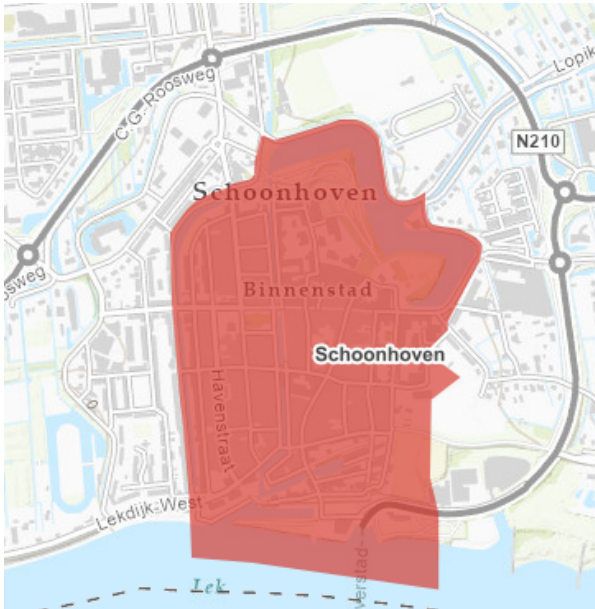
figuur 3

Lager buurpand betekent dat een groter deel van het dak zichtbaar is

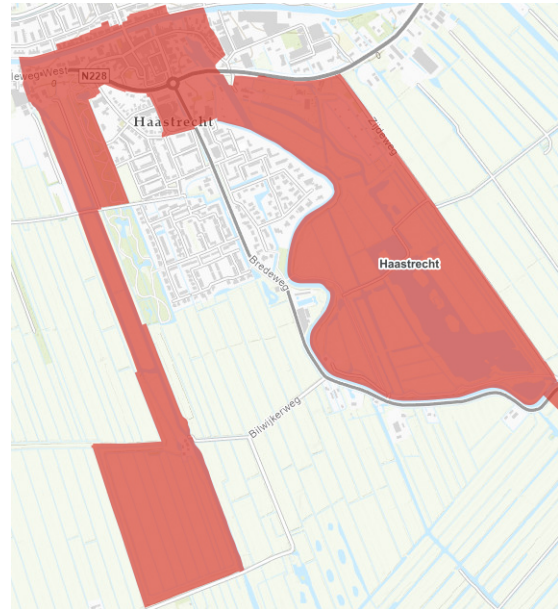
Bijlage 1

Begrenzingskaarten beschermde gezichten Krimpenerwaard

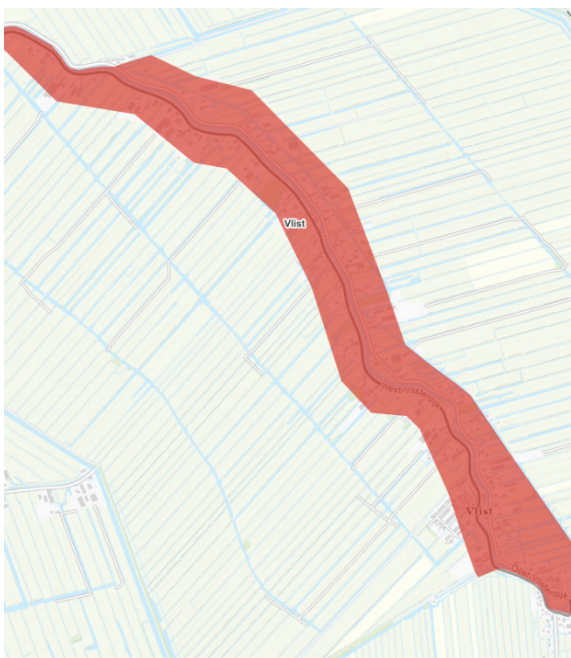
Zie de website [Beschermde Stads- en Dorpsgezichten](#)

Rijksbeschermd gezicht Schoonhoven

Rijksbeschermd gezicht Haastrecht

Rijksbeschermd gezicht Vlist

Uitbreiding Bonrepas